

พื้นที่ความปลอดภัยส่วนตัว: การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสะท้อนความคิดและจินตนาการ Personal Safety Space: The Creation of Paintings that Reflect Thoughts and Imagination

ฤดีรัตน์ ณ นคร¹ ไทยโรจน์ พวงมณี²

E-mail: nanakorn3108@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพื้นที่ความปลอดภัยส่วนตัว และ 2) ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสะท้อนความคิดและจินตนาการ ใช้แบบบันทึกข้อมูลเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำราและบทความวิจัย และข้อมูลจากกระบวนการสร้างผลงานจิตรกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) พื้นที่ความปลอดภัยส่วนตัว มี 2 ลักษณะคือพื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่ทางความคิดที่มีลักษณะเป็นนามธรรมไม่สามารถจับต้องได้ พื้นที่ทางกายภาพนั้นเป็นพื้นที่ส่วนรวมที่ยังมีการเชื่อมโยงกับคนอื่น แต่ยังเป็นพื้นที่ที่แห่งความสุขและปลอดภัยให้กับชีวิตของบุคคล ส่วนพื้นที่ส่วนบุคคลที่ถูกกำหนดขึ้นจริงและพื้นที่ในความคิดนั้นล้วนสามารถสร้างภาพแห่งจินตนาการที่เชื่อมโยงเข้ากับภาพเพื่อฝันแห่งโน้ตส์และความคิดได้อย่างอิสระ และ 2) กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสะท้อนความคิดและจินตนาการ มีดังนี้ (1) การค้นหาแรงบันดาลใจ (2) การสร้างความคิด (3) การสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์และการสรุปข้อมูล (5) การร่างแบบ (6) การดำเนินการสร้างผลงาน และ (7) การตรวจสอบการทำงานและสรุปความคิด

คำสำคัญ: พื้นที่ความปลอดภัยส่วนตัว การสร้างสรรค์ผลงาน ผลงานจิตรกรรม การสะท้อนความคิด

Abstract

The objectives of this research were 1) to study personal safety areas and 2) to study personal safety areas. Study the creative process of painting reflecting ideas and imagination. Use the data recording form as a data collection tool by collecting data from textbooks and research articles and data from the process of creating paintings. The results showed that 1) personal security space has 2 characteristics: physical space and mental space that are abstract and intangible. Physical space is a collective space that is still connected to other people, but also a space of happiness and safety for a person's life. The real personal space and the space of thought can create an imaginative image that is freely linked to the fantasies of conscience and thought. And 2) the process of creating paintings reflecting ideas and imagination is as follows: (1) the search for inspiration, (2) the creation of ideas, (3) the search for relevant information, (4) analysis, synthesis and summary of information, (5) the creation of ideas. (6) Implementation of the creation of the work, and (7) review of the work and conclusion of ideas.

Keywords: private safety space, creation, painting, reflection

ความเป็นมาของปัญหา

พื้นที่ชีวิตที่มนุษย์แต่ละคนสร้างขึ้นมานั้นมีเป้าหมายเพื่อการแสดงอาณาเขตของการดำรงอยู่ของตนเองที่ชัดเจน เป็นพื้นที่ที่มีอาณาบริเวณทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ มีลักษณะเป็นพื้นที่แห่งความสุขและความมีอิสรภาพเมื่อเจ้าของพื้นที่อยู่เพื่อใช้พื้นที่นั้น จะให้ความรู้สึกปลอดภัยและมีความเป็นส่วนตัว ผู้ที่เป็นเจ้าของพื้นที่นั้นจะมีการสร้างและกำหนดเงื่อนไขกฎเกณฑ์ในการเข้าใช้พื้นที่นั้น บนแนวคิดของความต้องการอิสระในการดำเนินชีวิต ที่ประกอบด้วยพื้นที่แห่งความสมดุล (Balance) ความสงบ (Calmness) ความมุ่งมั่น (Determination) ความตั้งใจจริง จากการที่มนุษย์ต้องการอยู่ในพื้นที่แห่งความปลอดภัยนั้น ก็เพื่อการสร้างพื้นที่แห่งตัวตนและเป็นพื้นที่แห่งการมีวินัยในตนเองที่จะนำพาชีวิตไปสู่ความสำเร็จ (Willpower) และสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเองในการอยู่ด้วยตนเองและเมื่อต้องออกนอกพื้นที่ไปอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม (Confidence) (ภักดีนันท์ สายนาคร และ รัชนิกร ทองสุคติ, 2556) คำว่าพื้นที่เฉพาะนั้นไม่เพียงแต่เป็นพื้นที่ทางกายภาพที่เป็นรูปธรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นที่ของความรู้สึกถึงความปลอดภัย เป็นพื้นที่ของการไม่ถูกตัดสินจากคนอื่น ๆ และเป็นพื้นที่ที่ช่วยสร้างตัวตนของการมีอยู่ และการอยู่อย่างมีความสุขบนฐาน

¹ นักศึกษาลัทธิศิลปกรรมศาสตร์ สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ของความพึงพอใจ ดังนั้นพื้นที่จึงมีนัยยะถึงความเป็นตัวแทน หรือ Representational space ที่เกิดจากการแปลงรูปของพื้นที่แห่งการดำรงชีวิตผ่านการสร้างระบบสัญลักษณ์ เพื่อการสะท้อนถึงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์อย่างแท้จริง ดังนั้นการทำความเข้าใจธรรมชาติมนุษย์ที่ต้องพื้นที่อิสระจึงต้องดำเนินอยู่ภายใต้บริบทของเวลาในลักษณะของความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ที่เป็นตัวกำหนดการรับรู้และการแสดงออกของมนุษย์นั่นเอง (นราธร สายเส็ง, 2560) แม้ว่ามนุษย์แต่ละคนจะมีการใช้พื้นที่และการกำหนดพื้นที่เฉพาะที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ ความเชื่อและบุคลิกภาพก็ตาม แต่พื้นที่ที่มีความเฉพาะและมีความปลอดภัยนั้นก็ต้องถูกแยกออกเป็น 2 ลักษณะคือ 1) พื้นที่ทางความคิด เช่น ความผูกพัน และ 2) พื้นที่ทางกายภาพที่จับต้องได้ เช่นอาคารสถานที่ โดยพื้นที่เหล่านี้จะทำให้มนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงสู่การกำหนดพื้นที่ของตนเองอยู่ตลอดเวลาไปตามพลวัตทางสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิต สามารถเป็นพื้นที่ความปลอดภัยได้ (อัศวิน โรจน์สง่า, กิตติกรณ์ นพอุดมพันธ์, วารุณี หวัง และ จารุวรรณ ขำเพชร, 2563)

จิตรกรรมเป็นชื่อเรียกผลงานทัศนศิลป์ประเภทหนึ่ง ที่ศิลปินทำการลาก ป้าย ชีด ขูด ระบายสีหรือด้วยวัสดุอื่นใด ลงบนพื้นระนาบรองรับที่เป็นกระดาษหรือผืนผ้าใบ มีการถ่ายทอดเนื้อหาเรื่องราวตามที่ศิลปินต้องการสะท้อนและสื่อสารไปยังผู้ชมผลงานให้เกิดความรู้สึกเช่นเดียวกับตนเอง (สุพัฏฐา กุลธินิ, อนุชิต โรจนชีวินสุภร และ สมพร ขุบสุวรรณ, 2564) กล่าวได้ว่าผลงานจิตรกรรมที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นมานั้น จึงยังไม่ใช่เพียงเป็นการเขียนภาพที่สะท้อนแนวคิดและสื่อสารภาพลักษณ์ของศิลปินเท่านั้น แต่จิตรกรรมจะแฝงไว้ด้วยจุดเริ่มต้นจากแรงบันดาลใจและประเด็นความคิดที่ศิลปินกระทุ้งของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่น่าสนใจจนเป็นการแสดงให้เห็นถึงการมีพื้นที่ความชอบของตนที่เฉพาะในการแสดงออกมาเป็นเนื้อหาเรื่องราว ดังที่ ชลภัท สุภทนิกุล (2559) กล่าวว่า พื้นที่ส่วนตัวจะมีลักษณะเฉพาะบุคคล เช่น ห้องนอน ห้องทำงานส่วนตัว หรือพื้นที่ที่มีเรื่องราวของการสะสมความรู้ ประสบการณ์และความเก็บกอดอยู่ร่วมกัน กล่าวได้ว่าประเด็นของเรื่องราวส่วนตัวและส่วนรวมย่อมนำมาสู่การสร้างความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานได้ ซึ่งผู้วิจัยต้องการนำเสนอแง่มุมชีวิตส่วนตัวที่มีปัญหากับตนเองในแง่ของการคิดไปเอง คิดมาก คิดฟุ้งซ่าน คิดไปเองเช่นการให้ความสำคัญกับความรู้สึกของคนอื่นมากเกินไปจนให้ความสำคัญความรู้สึกของตนเอง ส่งผลทำให้ผู้วิจัยขาดความเป็นตัวของตัวเองสูญเสียความมั่นใจเมื่ออยู่ต่อหน้าคนอื่น ขาดความกล้าที่จะทำสิ่งที่ตนเองต้องการ แต่ไม่กล้าลงมือที่จะทำอะไรด้วยตนเอง เช่นเดียวกับการเกิดสภาวะของความกลัวเช่น กลัวว่าคนจะมองยังงี้ โดยผู้วิจัยมีแนวคิดและความเชื่อว่าพื้นที่ที่ห้องนอนคือพื้นที่ส่วนตัวเฉพาะบุคคลที่ไม่มีคนนอกสามารถเข้ามาได้ ถ้าเจ้าของพื้นที่ไม่ได้รับอนุญาต อันเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยสามารถทำอะไรก็ได้ เช่นการได้อินอาหารที่ชอบ ความความคิดความรู้สึกเหล่านี้ล้วนเป็นประสบการณ์ที่สร้างความกดดันให้กับชีวิต ดังนั้นการสื่อสารพื้นที่ส่วนตัวและจินตนาการผ่านการแสดงออกในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมจึงเป็นแนวทางที่ผู้วิจัยจะสื่อสารและแสดงออกจากสิ่งที่อยู่ในความคิดและความข้องใจที่มีอยู่ในสมองออกไป เช่นเดียวกับการนำพาตัวเองหนีออกจากโลกของความเป็นจริงมาสู่โลกใหม่แห่งจินตนาการใหม่ที่ถูกสร้างขึ้นให้เป็นดินแดนแห่งความฝันและความสุขที่ไม่มีที่สิ้นสุด พื้นที่ที่มีแต่ความรักความปรารถนาดีที่มาจากเพื่อนและสัตว์เลี้ยง หรือมาจากขนมหรือผลไม้ กล่าวได้ว่าพื้นที่ส่วนตัวบุคคลที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อความปลอดภัยเกิดขึ้นจากการตระหนักรู้ในตัวตนและปัญหาที่เข้ามากระทบรู้ อันเป็นพื้นที่ที่เกิดจากการใช้ระบบสัญลักษณ์เพื่อเป็นกลไกทำให้สังคมเกิดความเชื่อ หรือมีความคิดต่อสิ่งนั้นไปในรูปแบบที่ต้องการ ดังนั้นเมื่อใดก็ตามที่มนุษย์ให้คุณค่ากับพื้นที่ จะกลายเป็นพื้นที่ที่มีเจ้าของพื้นที่สิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับแนวคิดนี้คือการเปลี่ยนจากพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ ความแตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคลและบริบทที่ต่างกัน ได้สร้างความรู้สึกถึงการเป็นคนใน หรืออาจมีการผลักให้คนในกลายเป็นคนนอกได้ แต่กระบวนการกลายเป็นพื้นที่อยู่เฉพาะนั้นมักเกิดจากความผูกพัน หรือการรู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นมาของพื้นที่ที่เป็นแหล่งสะสมของประสบการณ์ชีวิตที่เพิ่มขึ้นตามระยะเวลา ประสบการณ์นี้ไม่ได้แผ่ขยายออกในแนวราบเท่านั้น แต่เป็นการซ้อนทับกลับไปกลับมาตลอดเวลา (นราธร สายเส็ง, 2560) ดังนั้นพื้นที่เฉพาะบุคคลจึงจึงเป็นพื้นที่ที่มีพัฒนาการของการเป็นและความรู้ ซึ่งการแสวงหาพื้นที่ที่เอื้อต่อการอยู่อาศัยพักพิง หลบซ่อนหรือลี้ภัยให้มีความสุขอาจไม่ใช่พื้นที่ที่มีความกว้างขวางหรือใหญ่แต่อาจเป็นพื้นที่แคบเล็กและมีบรรยากาศที่ช่วยต่อเติมเสริมแต่งจินตนาการให้บังเกิดขึ้นได้

การแสดงออกของมนุษย์ผ่านการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมย่อมสะท้อนตัวตน อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ส่วนตัวที่ผู้สร้างสรรค์ประสบพบเจอออกมา พร้อมกับการถ่ายทอดให้คนอื่น ๆ ได้รับรู้และเรียนรู้เพื่อการนำไปปรับใช้สำหรับการดำเนินชีวิต ซึ่งการสะท้อนความคิดผ่านแนวคิดพื้นที่ความปลอดภัยส่วนตัวผ่านงานจิตรกรรม จึงเป็นความต้องการภายในของผู้สร้างสรรค์ที่ต้องการนำเสนอสัญลักษณ์ที่สื่อถึงความปลอดภัยส่วนตัวของตนเองจากสิ่งรอบตัวไม่ว่าจะเป็นบรรยากาศของสังคม สำหรับคำว่าจิตรกรรม ในบทความวิจัยนี้หมายถึงผลงานทางทัศนศิลป์แขนงหนึ่งที่ใช้เทคนิควิธีการวาด ระบายสี หรือ ขูด ชีด เขียน หรือการใช้วัสดุจริงมาปะติด ลงบนพื้นที่ระนาบตามความเหมาะสม ผลงานมีลักษณะ 2 มิติ ผู้สร้างสรรค์เลือกรูปแบบ (form) และเนื้อหา (content) ได้อย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ดีหัวใจหลักสำคัญของผลงานจิตรกรรมคือ ผลงานจะต้องมีความเป็นต้นแบบ และต้นฉบับ (บริรักษ์ ศุภตรัยวรพงศ์, อำพร แสงไชยา และประภาพร ศุภตรัยวรพงศ์, 2562) กล่าวได้ว่าสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมเป็นการสะท้อนมุมมองการเปลี่ยนแปลงไปของโลกภายในและสังคมโลกภายนอกของมนุษย์ในสภาวะการณ์ต่างๆ ที่ผู้สร้างสรรค์มีการรับรู้และมีการตีความหมายพร้อมกับการสร้างนัยยะเชิงความหมายออกมาเป็นรูปทรงที่สื่อความหมายได้ (วรรณลพ มีมาก, 2565) สำหรับการใช้

แนวคิดพื้นที่ความปลอดภัยส่วนบุคคลหรือพื้นที่ความปลอดภัยส่วนตัวในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมต้องการสะท้อนให้เห็นมุมมองทัศนคติและจินตนาการที่เกิดขึ้น มีการตีความหมายขึ้นมาใหม่ตามประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์ด้วยการใช้เทคนิคการระบายสีให้เกิดเป็นรูปทรง ดังที่ นวญ แซ่ตั้ง (2563) กล่าวว่า ผู้สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมทุกคนล้วนมีพื้นฐานการทำงานเลียนแบบมาก่อน ดังนั้นจึงมีการสร้างสรรค์ลักษณะผลิตซ้ำไปซ้ำมาจากการคิดเองและการลอกเลียนแบบผลงานของคนอื่นอย่างต่อเนื่อง แต่ท้ายที่สุดสิ่งที่สะท้อนออกมาคือความเป็นตัวตนของผู้สร้างสรรคนั้นเอง สำหรับการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนั้นถูกตีความและแปลความหมายออกมาเชิงสัญลักษณ์จาก 1) เนื้อหาเรื่องราว 2) รูปทรงที่นำเสนอด้วยรูปทรงที่เป็นจริงและรูปทรงจากความรู้สึก และ 3) เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมรวมถึงการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเรื่องราว (ดวงหทัย พงศ์ประสิทธิ์, 2564)

ดังนั้นผลงานจิตรกรรมที่เกิดจากความคิด จินตนาการที่มีการใช้องค์ประกอบทางศิลปะร่วมกับการใช้สัญลักษณ์ที่มีนัยยะเชิงความหมาย การสะท้อนแนวคิด คตินิยม และความเชื่อของตนเองลงไปในผลงานจิตรกรรมก็เพื่อการตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัวของตัวศิลปินที่ต้องการสื่อสารไปยังคนอื่นในฐานะที่เป็นผู้ดูให้รับรู้และเกิดประสบการณ์ร่วม ซึ่งการที่ผู้สร้างสรรค์เลือกใช้สัญลักษณ์ที่มาจากความรู้สึกส่วนตัวและความปลอดภัยอยู่ในผลงานสร้างสรรค์ จึงเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้จากสภาวะทางกาย และจิตใจที่มีการเชื่อมโยงกับกระบวนการคิดวิเคราะห์ผสมผสานร่วมกับองค์ประกอบต่างๆ แวดล้อม (ดวงหทัย พงศ์ประสิทธิ์, 2564) อย่างไรก็ตามการใช้รูปสัญลักษณ์แทนความหมาย เป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ทางความคิด ความงาม ความรู้สึก ช่วยแสดงความหมายตามแนวความคิดเพื่อให้เข้าใจถึงเนื้อหาเรื่องราวของผลงานจิตรกรรมที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น (วรรณลพ มีมาก, 2565) เช่นเดียวกับกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอนโดยต้องมีการค้นหาประเด็นปัญหาของนักวิจัยก่อนที่จะดำเนินการลำดับต่อไป บริรักษ์ ศุภตริยารพวงศ์, อำพร แสงไชยา และ ประภาพร ศุภตริยารพวงศ์ (2562) กล่าวว่า การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนั้นต้องผ่านขั้นตอนดังนี้ 1) การศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแรงบันดาลใจของการสร้างสรรค์ 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแก่นเรื่อง รูปทรง และเทคนิคกลวิธี เพื่อให้ตอบสนองความหมายตามแนวเรื่อง อารมณ์ความรู้สึกโดยภาพรวม จากนั้นทำภาพร่างความคิด (sketch idea) เพื่อเป็นต้นแบบ 3) การนำผลจากการวิเคราะห์มาทำการสังเคราะห์ และประเมินจากการใช้หลักการศิลปะ ทัศนธาตุ เอกภาพที่ได้คัดเลือกแบบร่างที่ดีที่สุด 4) การขยายแบบร่างที่คัดเลือกเป็นผลงานจริง 5) วิเคราะห์ผลงานที่สำเร็จแล้ว 6) การสร้างสรรค์ผลงานขั้นตอนต่อไปโดยอาศัยผลการวิเคราะห์ผลสำเร็จของผลงานสร้างสรรค์ ซึ่งคงสิ่งที่ได้รับผลดีและปรับปรุงแก้ไขส่วนที่เป็นข้อเสียให้มีการพัฒนาต่อไป

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่อยู่บนฐานความคิดของพื้นที่แห่งความปลอดภัยหรือ พื้นที่ความปลอดภัยจากบุคคลอื่นๆ ที่เป็นพื้นที่ความปลอดภัยส่วนตัวกับอยู่กับสิ่งที่รักและสนใจ โดยพื้นที่จะถูกสร้างขึ้นจากความคิดและจินตนาการที่ผ่านการวิเคราะห์และตีความหมายออกมาตามประสบการณ์ทางความคิดและความรู้สึกแห่งความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่แอบแฝงไว้ด้วยนัยยะแห่งความคิดบางอย่างออกมาผ่านงานจิตรกรรมในรูปแบบจินตนาการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพื้นที่ความปลอดภัยส่วนตัว
2. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสะท้อนความคิดและจินตนาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสร้างสรรค์ (Creative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกข้อมูลที่มีลักษณะประเด็นคำถามแบบไม่มีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในส่วนของการเอกสารที่เป็นแนวคิดที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม โดยมีประเด็นการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ 1) เนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับพื้นที่เฉพาะและพื้นที่ความปลอดภัยส่วนตัว 2) จินตนาการที่ใช้เป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน 3) กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน 4) เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงาน และ 5) ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การค้นหาแนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างผลงาน และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการร่างแบบ การดำเนินกิจกรรมการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมทั้งองค์ความรู้ที่ค้นพบจากเทคนิควิธีการและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกข้อมูลและการศึกษาเอกสารนำมาจัดระเบียบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นของวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

1. พื้นที่ความปลอดภัยส่วนตัว

พื้นที่ความปลอดภัยส่วนตัวเป็นพื้นที่ที่ถูกสร้างขึ้นโดยบุคคลเพื่อที่จะกำหนดอาณาบริเวณเฉพาะตนเอง โดยการปิดกั้นคนอื่น ๆ ที่บุคคลไม่ต้องการให้เข้าถึง โดยพื้นที่สามารถแยกเป็นพื้นที่ที่เป็นจริงกับพื้นที่ทางความรู้สึกที่บุคคลเห็นว่าปลอดภัยโดยพื้นที่แห่งความรู้สึกอาจมีสภาพและสิ่งแวดล้อมที่มีทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตผสมผสานปนเปกันอยู่ เช่นพื้นที่แห่งความรู้สึกของช่วงเวลาที่ยากมีช่วงเวลาที่ย้อนคลาย เป็นตัวของตัวเอง ได้ทำสิ่งที่ชื่นชอบ นอนพัก กินอาหารอร่อยเพื่อคลายความเครียดจากสังคมภายนอก แต่ในขณะเดียวกันก็มีความรู้สึกว่ายากจะเปิดเผยตัวตนให้สังคมเห็นนอกจากครอบครัว ได้แสดงพื้นที่ส่วนตัวจากภายในอารมณ์ของผู้วิจัยเช่นกัน แต่ทว่าการแสดงออกของอารมณ์ภายในให้สังคมรับรู้ถึงมุมมองภายในมากจนเกินไปก็อาจจะกระทบในพื้นที่ส่วนตัวทางความรู้สึก เพราะพื้นที่ปลอดภัยนั้นก็ยังมีความสำคัญต่อการรักษาสมดุลทางอารมณ์ของมนุษย์เช่นกัน

2. กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสะท้อนความคิดและจินตนาการ

2.1 การสร้างนิยามเชิงความหมาย

ผู้วิจัยสอดแทรกสัญลักษณ์จากการตีความหมายเรื่องราวที่ใช้ในการสร้างสรรค์ด้วยสัญลักษณ์ที่แทนพื้นที่ที่มีความปลอดภัยส่วนตัวด้วยรูปทรงของสัตว์ เกาะแก่งของทะเล และบรรยากาศของสีโทนเย็น ซึ่งสัญลักษณ์ หมายถึง สิ่งที่กำหนดขึ้นใช้เพื่อให้มีความหมายแทนอีกสิ่งหนึ่งอาจเป็นรูปภาพ เครื่องหมาย หรือสิ่งของ (บริรักษ์ ศุภตริยวรงค์, อ่ำพร แสงไชยา และ ประภาพร ศุภตริยวรงค์, 2562) ดังนี้ เรือ หมายถึง การล่องลอย เวิ้งว้าง ทะเล หมายถึง เฝ้ายาวความรู้สึก ความสงบ ไอศกรีม หมายถึง ความหลากหลาย เกาะแก่ง หมายถึง ความปลอดภัย ตัวการ์ตูน 2 ตัว หมายถึง ตัวผู้วิจัยที่ต้องเป็นอิสระในพื้นที่ปลอดภัย คลื่นน้ำ หมายถึง อารมณ์แปรปรวน กิตาร์ หมายถึง ความสุขความบันเทิง กล้วยหอมจอมซน หมายถึง ตัวผู้วิจัยที่ต้องการมุขมสขและการพักผ่อน ขนมหวาน หมายถึง ความรู้สึกย้อนคลาย โคมไฟ หมายถึง ความอบอุ่น ห้องนอน หมายถึง พื้นที่ปลอดภัย คน 3 คนที่ไม่กวาด หมายถึง การเดินทาง ความอิสระและความก้าวหน้า พระจันทร์ หมายถึง ความสว่างไสวและความงาม ปราสาท หมายถึง การป้องกันความรู้สึก ก้อนหินที่ก่อ หมายถึง ความหนักแน่นความมั่นคงการมีจุดยืน ความมีดของท้องฟ้า หมายถึง ความว่างเปล่า

2.2 กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสะท้อนความคิดและจินตนาการ

พบว่ากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ต้องผ่านการเรียนรู้และการพัฒนาดังนี้

2.2.1 การศึกษาข้อมูล ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่จะใช้ชีวิตคนเดียวให้มีความสุข ศึกษาในสื่อเทคโนโลยีและการใช้ชีวิตส่วนตัวของผู้วิจัยเอง

2.2.2 การวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ศึกษาจากแนวคิดเซฟโซนมาสร้างเป็นประเด็นย่อย 3 ประเด็น ประกอบด้วย 1) ความสุขความสบายใจในการได้เป็นตัวของตัวเอง 2) ความสุขความสบายใจกับการได้ไปท่องเที่ยวกับคนสนิท และ 3) การใช้ชีวิตให้มีความสุขมากขึ้น หลังจากนั้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลออกมาให้เป็นเนื้อหาเรื่องราวที่มีลักษณะการแสดงถึงพื้นที่ความปลอดภัยที่สามารถสร้างความสุขกับการใช้ชีวิต การเรียนรู้และการปฏิบัติ

2.2.3 การตีความหมายข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสังเคราะห์มากำหนดและสร้างความหมายใหม่ผ่านรูปแบบของรูปทรงตามแนวทางของผู้วิจัยดังนี้ เรือ หมายถึง การล่องลอย เวิ้งว้าง ทะเล หมายถึง เฝ้ายาวความรู้สึก ความสงบ ไอศกรีม หมายถึง ความหลากหลาย เกาะแก่ง หมายถึง ความปลอดภัย ตัวการ์ตูน 2 ตัว หมายถึง ตัวผู้วิจัยที่ต้องเป็นอิสระในพื้นที่ปลอดภัย คลื่นน้ำ หมายถึง อารมณ์แปรปรวน กิตาร์ หมายถึง ความสุขความบันเทิง กล้วยหอมจอมซน หมายถึง ตัวผู้วิจัยที่ต้องการมุขมสขและการพักผ่อน ขนมหวาน หมายถึง ความรู้สึกย้อนคลาย โคมไฟ หมายถึง ความอบอุ่น ห้องนอน หมายถึง พื้นที่ปลอดภัย คน3คนที่ไม่กวาด หมายถึง การเดินทาง อิสระภาพและความก้าวหน้า พระจันทร์ หมายถึง ความสว่างไสวและความงาม ปราสาท หมายถึง การป้องกันความรู้สึก ก้อนหินที่ก่อขึ้นมา หมายถึง ความหนักแน่น ความมั่นคง และการมีจุดยืน ความมีดของท้องฟ้า หมายถึง ความว่างเปล่า

2.2.4 การร่างแบบ ผู้วิจัยนำผลจากการตีความหมายข้อมูลมาสู่การร่างแบบผลงานจิตรกรรมเพื่อหาแนวทางการจัดองค์ประกอบของภาพให้มีจุดเด่นหลัก จุดเด่นรองให้ความสอดคล้องกับเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับเซฟโซนหรือพื้นที่ปลอดภัยความสบายใจที่กำลังจะถูกสร้างขึ้นให้มีความลงตัว

2.2.5 การดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ผู้วิจัยเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ประกอบด้วยสีน้ำมัน เฟรม พู่กัน และอุปกรณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยใช้เวลา 1 เดือน สร้างสรรค์ผลงานจำนวน 3 ชิ้น ระหว่างการสร้างจิตรกรรมมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลแบบไม่มีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2.6 การแก้ไขปรับปรุงเพื่อการพัฒนาผลงานจิตรกรรม ผู้วิจัยได้พิจารณาองค์ประกอบของผลงานที่ได้จัดวางถึงความเหมาะสมสวยงามจากการจัดองค์ประกอบศิลป์และประกอบสร้างของเนื้อหาเรื่องราวขึ้นมาตามจินตนาการของข้าพเจ้าโดยมีการเน้นจุดเด่น การลดทอนรายละเอียดและระยะไกลขององค์ประกอบที่อยู่ในผลงานจิตรกรรม ด้วยการเน้นสีในบางจุดของรูปทรงที่อยู่ด้านหน้าให้เกิดจุดเด่น มีการสร้างบรรยากาศภาพรวมของงานจิตรกรรมของเรื่องราวด้วยวิธีการสร้างความกลมกลืนของสี เส้นและรูปทรง และมีการสร้างความเป็นเอกภาพผ่านการเชื่อมโยงของเส้นลักษณะต่างๆ ให้เกาะเกี่ยวกันและหลอมรวมเป็นชุดข้อมูลเดียวกันเพื่อให้ผลงานจิตรกรรมที่เป็นผลของการสร้างสรรค์มีความลงตัว

2.2.7 การตรวจสอบและประเมินผลงาน ผู้วิจัยมีการตรวจสอบผลงานโดยภาพรวมจากโครงสร้างจากเนื้อหาและการจัดองค์ประกอบศิลป์โดยมีผู้เชี่ยวชาญให้แนวคิดในการพัฒนาผลงานเพิ่มเติม เช่นการพัฒนารูปทรงให้มีสัดส่วนหรือโครงสร้างที่ถูกต้อง การสร้างบรรยากาศของสีเพื่อให้ผลงานสามารถสะท้อนเนื้อหาเรื่องราวที่ให้ความรู้สึกถึงความปลอดภัยในการดำรงอยู่ของชีวิต การสร้างรูปทรงที่มีนัยยะเชิงความหมายใหม่ที่น่าสนใจและดูมีชีวิตชีวา

2.3 รูปแบบของผลงานจิตรกรรมสะท้อนความคิดและจินตนาการ

รูปแบบของผลงานจิตรกรรมเป็นแบบจินตนาการ โดยใช้สีน้ำมันเป็นสื่อในการสร้างสรรค์ผลงาน เนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับพื้นที่ปลอดภัยที่สามารถให้มีความสุขกับตัวเองในช่วงเวลาที่มีปัญหาการใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่นในสังคม จัดรูปแบบของผลงานโดยใช้หลักการทางศิลปะ ได้แก่ หลักการของจุดเด่น หลักการของเอกภาพ หลักการของการเน้น และหลักการของมิติของภาพ มีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 ชื่อภาพ ทะเลพาสุข

แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน ได้มาจากการต้องการส่วนตัวที่ต้องการไปเที่ยวทะเลที่มีเกาะส่วนตัวโดยไปกับเพื่อนที่เรามีความสนิทและไว้วางใจโดยปราศจากคนอื่น ดังนั้นการไปมีเป้าหมายเพื่อการผ่อนคลายและการเยียวยาความรู้สึกของตนเองจากสภาวะปกติของมนุษย์ที่ต้องเครียดจากการทำงานและคนที่อยู่รอบตัว ดังนั้นการออกนอกบ้านไปหาพื้นที่เฉพาะที่เป็นพื้นที่ปลอดภัยและเป็นพื้นที่แห่งความสุขความบันเทิงจากข้างนอกบ้าน แต่ยังคงความเป็นพื้นที่ส่วนตัวอยู่ก็จะทำให้สามารถดำรงอยู่ของชีวิตต่อไปได้



ภาพที่ 1 ชื่อภาพ ทะเลพาสุข เทคนิควาดภาพระบายสี สื่อที่ใช้ประกอบด้วย สีอะคริลิก สีน้ำ สีไม้ ขนาด 70 x 95 เซนติเมตร ด้านซ้ายมือเป็นภาพร่างจากหลายแบบที่ร่างขึ้น และขวามือเป็นภาพผลงานจิตรกรรมที่สะท้อนประสบการณ์ทางความรู้สึกเกี่ยวกับพื้นที่เซฟโซน

สำหรับการจัดองค์ประกอบของผลงานนั้น ผู้วิจัยใช้หลักการของความสมดุลแบบซ้ายขวาไม่เหมือนกันในการจัดตำแหน่งของภาพ โดยเน้นการสร้างจุดเด่นเป็นรูปทรงของตัวการ์ตูนอยู่ตรงกลางภาพด้วยสีน้ำเงินและใช้รูปทรงขนาดใหญ่ ใช้ และผู้วิจัยยังได้นำสีโทนร้อนสีแดงมาระบายตัวส่วนของกитар ก้องชุด และเชิรฟบอร์ดเพื่อให้ตัวละครดูเด่นมากขึ้น ส่วนองค์ประกอบของรูปทรงภูเขาไอศกรีมด้านมุมซ้ายและขวาเหมือนกันทั้ง 2 ข้างแต่รูปทรงไม่เหมือนกัน มีการใช้รูปทรงขนมและผลไม้มาจัดองค์ประกอบในภาพเพื่อให้ผลงานจิตรกรรมมีเรื่องราวของความเฉพาะและการเป็นพื้นที่แห่งความปลอดภัยที่ชัดเจน มีการสร้างความเป็นเอกภาพและความกลมกลืนด้วยโครงสร้างของสีฟ้าที่กระจายไปทั่วทั้งภาพ ใช้รูปทรงของท้องฟ้าและทะเลภูเขาเข้ามาสร้างนัยยะเชิงความหมายและจิตวิทยาความรู้สึกถึงความสดชื่น ความสดใส สร้างสรรค์จังหวะของภาพด้วยคลื่นน้ำ และรูปทรงที่กระจายอยู่โดยทั่วไปตั้งแต่ด้านล่างของภาพไปจนถึงด้านบน เพื่อให้สายตาของผู้ดูสามารถรับรู้เนื้อหาเรื่องราวและรูปทรงลักษณะต่อเนื่อง ท่าเดิน ท่าทาง การพุ่งตัวไปข้างหน้าของเชิรฟบอร์ด การลอยตัวของตัวละคร ก้อนเมฆ สำหรับการมิติความตื้น ลึก หนา บาง ระยะใกล้ ระยะกลาง ระยะไกลของขอบฟ้าด้วยการไล่ค่าระยะของสีเข้ม กลางและอ่อน และมีการไล่ค่าระดับสีของรูปทรงภูเขาจากเล็กไปหาใหญ่

2.3.2 ภาพที่ 2 ชื่อภาพ พักผ่อน

แนวความคิดในการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้แนวคิดมาจากความเหนื่อยล้าจากการทำงานหรือทำกิจกรรมมาทั้งวัน ได้กลับมาพักผ่อนและการผ่อนคลายในห้องนอนส่วนตัวพื้นที่ที่มีความปลอดภัย มีการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นจากแสงโคมไฟ ดวงจันทร์ ดวงดาว มุมสงบได้นอนพักผ่อนซึ่งที่ขบพักผ่อนกินขนมหวานกินน้ำเย็นๆสดชื่นๆ ซึ่งเป็นภาพผลงานในลักษณะจินตนาการที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับวิถีชีวิตจริง



ภาพที่ 2 ชื่อภาพ พักผ่อน เทคนิควาดภาพระบายสี สื่อที่ใช้ประกอบด้วย สีอะคริลิก สีน้ำ สีไม้ ขนาด 70 x 95 เซนติเมตร

สำหรับการจัดองค์ประกอบของผลงานจิตรกรรมนั้น ผู้วิจัยใช้หลักการของความสมดุล โดยการจัดวางภาพแบบซ้ายขวาไม่เหมือนกัน โดยผู้วิจัยสร้างรูปทรงของภูเขาผ้าห่มและภูเขาน้ำตกซีกอีกโกลดทั้ง 2 ด้านของภาพ มีการใช้รูปทรงของหมอน ขนม ดอกไม้ น้ำหวาน มาเป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้ภาพมีเนื้อหาเรื่องราวที่สมบูรณ์ขึ้น ส่วนหลักของความกลมกลืนผู้วิจัยได้นำสีโทนเย็นมาทำเป็นส่วนของพื้นหลังของกำแพงห้องนอนภูเขา ชุตนอนและพื้นห้อง เพราะสีโทนเย็น สีน้ำเงิน ฟ้า และเขียวสามารถทำให้เรื่องราวและองค์ประกอบของภาพสื่อสารและให้ความรู้สึกสงบมากขึ้น ผู้วิจัยนำคู่ตรงข้ามคือ อย่างสีเหลือง มาใช้เพื่อให้เกิดจุดเด่นมากขึ้น ส่วนหลักเอกภาพหรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั้น ผู้วิจัยใช้รูปทรง สีและเส้นของรูปทรงอย่างกำแพงห้องภูเขาผ้าห่มและพื้นห้อง รูปร่าง รูปทรงของตัวละคร กับสิ่งของที่ทรงกลมที่คล้ายคลึงกันมาวางรวมเข้าด้วยกันให้มีลักษณะกลุ่ม ใช้หลักการของจังหวะของรูปทรงทำนองของตัวละครหลักของภาพ การไหลของแม่น้ำซีกอีกโกลด และลูกอมที่ไหลลงมา การใช้หลักของจังหวะทำให้เกิดการเชื่อมโยงจากจุดด้านหน้าต่อเนื่องไปยังฉากด้านหลังของภาพ สำหรับจุดเด่นนั้นผู้วิจัยได้สร้างจุดเด่นของตัวละครด้วยการใช้สีเหลือง เพราะสีเหลืองเป็นสีที่เด่นและสื่อถึง ความสุข ความหวัง ความอบอุ่น ด้านการใช้หลักการของมิตินั้นมีเป้าหมายให้เกิดระยะของกำแพง ภูเขา พื้นห้องให้มีความแตกต่างกัน ผู้วิจัยใช้วิธีการไล่ค่าน้ำหนักของสีที่มีการแสดงให้เห็นถึงค่าความเข้ม กลาง และอ่อน

2.3.3 ภาพที่ 3 อีสราภาพ

แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนั้นผู้วิจัยเห็นคุณค่าและได้ผ่านถึงการได้ใช้ชีวิตอิสระ มีการปลดปล่อยความทุกข์ความรู้สึกที่มีอยู่ในใจออกไปบ้าง ได้ออกนอกพื้นที่เดิมซ้ำจำเจไปสู่พื้นที่ใหม่ ทั้งนี้เพื่อการสร้างความตื่นตาตื่นใจในการรับรู้ใหม่อันจะเป็นการสร้างชีวิตให้มีความโลดแล่น เลิกคิดมากบ้าง การพยายามไม่คิดไม่สนใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับตัวข้าพเจ้าในอดีต แต่ก็ยังคงปกป้องความรู้สึกที่ดีที่เคยมีไว้อยู่

สำหรับการจัดองค์ประกอบของผลงานจิตรกรรมนั้นผู้วิจัยใช้หลักการสมดุลในลักษณะซ้ายขวาไม่เหมือนกัน มีการจัดวางโครงสร้างภาพในลักษณะรูปทรงตัวเอส ออกแบบรูปทรงคนให้มีลักษณะเอียง ใช้รูปทรงของปราสาทจัดวางรูปทรงให้มีลักษณะเอียงเพื่อการดึงดูดความสนใจและสายตา ส่วนหลักความกลมกลืน ผู้วิจัยใช้พื้นด้านลักษณะในลักษณะสีทึบๆ บางตำแหน่งมีการไล่สี ได้แก่ ตำแหน่งของรูปทรงปราสาท ก้อนหิน ตัวละครในภาพ มีการเน้นให้เห็นความสว่างของรูปทรงโดยรวมของภาพ ด้วยการใช้สีจากเข้มไปอ่อน แทนแสงและเงาตกกระทบของตัวอาคาร ส่วนหลักการของเอกภาพ ใช้รูปทรงเรขาคณิตอย่างเช่น รูปทรงปราสาท ก้อนหิน ความเป็นเวลากลางคืน เพื่อให้สภาพของบรรยากาศของสีดูมีแต่ยังคงความเด่นชัดอยู่ ส่วนหลักการของจังหวะนั้น ผู้วิจัยใช้สีการลอยตัวของไม้กวาดให้อยู่ในลักษณะลอยตัวไปข้างหน้า ส่วนจัดวางตำแหน่งของปราสาทไปหาดวงจันทร์ ใช้รูปทรงกลุ่มก้อนหินเพื่อการไล่ระดับระยะของภาพและความมีมิติ ส่วนจุดเด่นนั้นผู้วิจัยได้นำสีโทนร้อนสีแดงมาทำเป็นจุดเด่นเพื่อให้สื่อถึงความรู้สึกข้างในของผู้วิจัย ที่รู้สึกถึงความอึดอัดโดยการปลดปล่อยความทุกข์ให้หายไปตามอากาศ



ภาพที่ 3 ชื่อภาพ อีสราภาพ เทคนิควาดภาพระบายสี สื่อที่ใช้สร้างสรรค์ประกอบด้วย สีอะคริลิก และสีไม้ ขนาด 70 x 95 เซนติเมตร

อภิปรายผล

1. **พื้นที่ความปลอดภัยส่วนตัว** เป็นพื้นที่ที่มีความปลอดภัยที่บุคคลมีการแสวงหาเพื่อที่จะนำตัวเองเข้าไปสู่พื้นที่นั้น โดยพื้นที่ความปลอดภัยส่วนตัวจะมีลักษณะของความเป็นเฉพาะ ปราศจากผู้คนที่มีปัญหาและเรื่องราวที่ไม่พึงประสงค์ เป็นพื้นที่ที่ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับคนที่เข้าไปอยู่ในพื้นที่แห่งความปลอดภัยส่วนตัวนี้ จุดเริ่มต้นของความต้องการพื้นที่แห่งความปลอดภัยส่วนตัว คือ การมีปัญหาส่วนตัวที่ก่อให้เกิดความเครียด ความกังวลที่ก่อให้เกิดสภาวะทางจิตใจเกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดความวิตกกังวลที่บั่นทอนสุขภาพทางกายและใจ การหาพื้นที่ความปลอดภัยส่วนตัวอาจประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ความกล้า ความกลัว ซึ่งคนที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการหาพื้นที่ความปลอดภัยส่วนตัว โดยจะมีการสร้างภาพความคิดและจินตนาการขึ้นในจิตใจเพื่อให้เกิดการผิดคลาจากความวิตกกังวล การจะได้อะไรมาสักอย่างต้องใช้ความพยายาม ความอดทน ความอดกลั้นหรือต้องใช้ระยะเวลายาวนานกว่าจะสำเร็จ หรือได้มาตามที่ตนเองปรารถนา (เอกชัย วรรณแก้ว และ จิระพัฒน์ พิตรปรีชา, 2565)

2. กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสะท้อนความคิดและจินตนาการ มีกระบวนการนับตั้งแต่ต้นทางไปยังปลายทางมีดังนี้ 1) การค้นหาแรงบันดาลใจ 2) การสร้างความคิด 3) การสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุป 5) การร่างแบบ 6) การดำเนินการสร้างสรรค์ผลงาน และ 7) การตรวจสอบการทำงานและสรุปความคิด ซึ่งการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมที่ต้นนี้มีปัจจัยสำคัญที่ควรปฏิบัติและควรคำนึงถึง ดังนี้ ประสพการณ์ชีวิตของผู้สร้างสรรค์ อุปนิสัยของผู้สร้างสรรค์ การศึกษา ข้อมูลอย่างจริงจัง ความชำนาญทางเทคนิคการแสดงออกทางศิลปะ และการวิจารณ์ (ปริรักษ์ ศุภตริยวรงค์, อำพร แสงไชยา และ ประภาพร ศุภตริยวรงค์, 2562) สอดคล้องกับ วรรณลพ มีมาก (2565) ที่พบว่าการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนั้นจะเริ่มต้นจากการมีประเด็นการสร้างสรรค์ จากนั้นเข้าสู่การร่างแบบให้สอดคล้องกับเนื้อหา มีการทดลองทำเพื่อการเรียนรู้และค้นหาเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ใหม่ๆ จากนั้นจึงทำการทดลองด้วยการนำเฟรม สีและวัสดุอุปกรณ์อื่นๆ มาเป็นเครื่องมือในการทำงานและการทดลองเพื่อการค้นหาข้อผิดพลาดก่อนที่จะทำการสร้างสรรค์ผลงานจริง และพบเจอข้อผิดพลาดน้อยลง บางครั้งผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองก็ไม่ได้เป็นไปตามแผนที่กำหนดได้ แต่บางครั้งก็เกิดองค์ความรู้ขึ้นจากความบังเอิญที่ได้คิดและทดลองทำ จนเกิดผลสำเร็จเบื้องต้น นอกจากนี้ อาจเริ่มต้นด้วยขั้นตอนการร่างภาพ ต่อด้วยการพัฒนาแบบร่างจำนวนมาก จนถึงขั้นตอนการลงสีในขั้นตอนที่ 1 ให้มีค่าน้ำหนักของสีโดยรวมทั้งภาพ ตามด้วยการลงสีเพิ่มในขั้นตอนที่ 2 ให้ชัดเจนเพิ่มมากขึ้น พร้อมด้วยการเก็บรายละเอียดในขั้นตอนที่ 3 เพื่อนำไปสู่ภาพผลงานจิตรกรรม 2 มิติที่สมบูรณ์ขึ้น นั้นแสดงให้เห็นว่าการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมอาจไม่ได้มีขั้นตอนที่เป็นระบบสามารถปรับเปลี่ยนไปตามความชำนาญและความเชี่ยวชาญของผู้สร้างสรรค์ การทอดเป็นภาพร่างต้นแบบ โดยอาศัยความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ รูปทรงและเนื้อหา มาวิเคราะห์ แล้วย่อยทอดเป็นภาพร่างต้นแบบ เพื่อนำไปขยายเป็นผลงานจริง ตามกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานต่อไป (สุพัญญา กุลธินิ, อนุชิต โรจนชีวินสุกร และ สมพร ชูสุวรรณ, 2564) ส่วน เอกชัย วรรณแก้ว และ จิระพัฒน์ พิตรปรีชา (2565) กล่าวว่า การสร้างผลงานจิตรกรรมมีขั้นตอนดังนี้ 1) การค้นหาข้อมูล 2) การค้นหาข้อมูลจิตรกรรมและรูปแบบของผลงาน 3) การเก็บรวบรวมเนื้อหาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องมากที่สุดและลงลึก 4) การศึกษาและวิเคราะห์ผลงานที่ผ่านมา 5) การสังเคราะห์ข้อมูลก่อนการสร้างงาน 6) การออกแบบร่าง 7) การดำเนินการสร้างสรรค์ และ 8) การสรุปผลงาน ปัญหาและอุปสรรค ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีกระบวนการสร้างผลงานจิตรกรรมที่สื่อความหมายได้ตรงตามสิ่งที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการสื่อสารของพื้นที่พื้นที่แห่งความปลอดภัยสำหรับผลงานจิตรกรรมที่ต้นนี้จะต้องแสดงตัวตนของผู้สร้างสรรค์ที่มีลักษณะเฉพาะออกมา บ่งบอกถึงอารมณ์ความรู้สึก แสดงความคิดของผู้สร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดีในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม มีทั้งการเขียนสีเดียวและการเขียนหลายสี ซึ่งแต่ละชนิดของสีก็มีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน เช่น สีน้ำมีคุณสมบัติโปร่งแสง แห้งเร็ว ส่วนสีน้ำมันมีคุณสมบัติทึบแสง แห้งช้า และสีอะคริลิกมีคุณสมบัติมันวาว แห้งเร็ว ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามแต่ละชนิดของสี และเทคนิคของการสร้างสรรค์ (สุพัญญา กุลธินิ, อนุชิต โรจนชีวินสุกร และ สมพร ชูสุวรรณ, 2564) อย่างไรก็ตามประสพการณ์ในการสร้างสรรค์ก็จะส่งผลทำให้ความคิดและจินตนาการมีความคล่องแคล่วว่องไวขึ้น ซึ่งการวิจัยสร้างสรรคนี้ผู้วิจัยยังขาดการศึกษาข้อมูลและการตีความเชิงลึก รวมถึงการใช้แนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการเข้ามาสนับสนุนความคิดให้กว้างขวางออกไป ผลงานจึงเป็นเพียงการถ่ายทอดจินตนาการตามที่คิดฝันเท่านั้น สอดคล้องกับ รัตนภพ เตชะวงศ์ (2565) ที่กล่าวว่า ประสพการณ์มีผลต่อการรับรู้ของมนุษย์ที่นำไปสู่เหตุผลและความเข้าใจในการสร้างสรรค์ผลงาน สำหรับการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่สะท้อนจินตนาการที่สร้างการรับรู้ให้กับคนดูนั้นต้องการนำเสนอและสื่อสารความรู้สึกของพื้นที่ส่วนตัวที่ตรงกันข้ามกับความรู้สึกของพื้นที่จริงที่ผู้วิจัยแสวงหาพื้นที่แห่งความปลอดภัยที่เป็นจริง โดยนำเสนอออกมาแบบจินตนาการ ที่หวังให้ผู้ชมได้มีการตีความหมายตามประสพการณ์ของตนเอง สอดคล้องกับ ปริรักษ์ ศุภตริยวรงค์, อำพร แสงไชยา และ ประภาพร ศุภตริยวรงค์ (2562) ที่กล่าวว่า ผลงานจิตรกรรมนั้นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้เป็นสื่อถ่ายทอดให้มนุษย์ด้วยกันให้รับรู้และซาบซึ้งถึงเรื่องราวที่เป็นอยู่ในผลงานด้วยการตีความหมาย มนุษย์จึงเกิดปัญญาารู้แจ้งจนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย ผลงานศิลปะที่เป็นต้นแบบ และข้อมูลจากกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ผลการศึกษาพบว่า 1) พื้นที่มี 2 ลักษณะคือพื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่ทางความคิดที่มีลักษณะเป็นนามธรรมไม่สามารถจับต้องได้ พื้นที่ทางกายภาพที่เป็นพื้นที่ส่วนรวมที่ยังเชื่อมโยงกับคนอื่นยังเป็นพื้นที่ที่ไม่สร้างความสุขและความไม่ปลอดภัยให้กับชีวิตของบุคคล โดยพื้นที่ส่วนบุคคลที่ถูกกำหนดขึ้นจริงและพื้นที่ในความคิดล้วนสามารถสร้างภาพแห่งจินตนาการที่เชื่อมโยงเข้ากับความรู้สึกแห่งมนต์ความคิดได้อย่างอิสระ 2) กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานเกิดขึ้นจาก 1) แรงบันดาลใจ 2) การสร้างความคิด 3) การสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุป 5) การร่างแบบ 6) การดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม และ 7) การตรวจสอบการทำงานและสรุปความคิด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยได้ค้นพบว่าเรื่องของพื้นที่ความปลอดภัยส่วนตัวนั้นเป็นเรื่องราวการเงินธนาคารของมนุษย์ที่ต้องการพื้นที่ปลอดภัยของชีวิตการสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมที่มีการสร้างสัญลักษณ์ที่ผู้วิจัยเคยมีประสบการณ์ร่วมมาก่อน เช่น ขนมหวาน เครื่องดนตรี ห้องฟ้า โคมไฟ โดยผู้วิจัยองค์ประกอบเหล่านี้มาจัดวางให้อยู่ในตำแหน่งและจังหวะที่เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาเรื่องราว พร้อมกับสอดแทรกจินตนาการส่วนตัวเข้าไปผ่านการสร้างรูปทรงใหม่ โครงสร้างของสีและการจัดวางตำแหน่งขององค์ประกอบศิลป์ให้ดูแปลกใหม่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการผสมผสานของเทคนิคภาพพิมพ์และงานจิตรกรรมโดยอาศัยเรื่องราวของเซปโซนที่เน้นการสร้างรูปแบบของเรื่องราวที่มีความแปลกใหม่

เอกสารอ้างอิง

- ชลภัฏ สุภานิกกุล. (2559). **พื้นที่ส่วนตัวของฉัน**. ศิลปินพจนานุกรมศิลปวัฒนธรรม สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดวงหทัย พงศ์ประสิทธิ์. (2564). การแปลความหมายสัญลักษณ์ในงานทัศนศิลป์สู่การพัฒนาผลงานศิลปะ ชุด สัญลักษณ์ทดแทนความรู้สึกลึกซึ้งจากการสูญเสีย. **วารสารพัฒนศิลป์วิชาการ**, 5(2), 35-58.
- นราธร สายแสง. (2560). ธรรมชาติมนุษย์กับมุมมองเชิงพื้นที่. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**. 10(1), 635-646.
- นวกู แซ่ตั้ง. (2563). จ่าง แซ่ตั้ง: ตัวตนกับการสร้างผลงานศิลปะ. **วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, 2(12), 10-19.
- บริรักษ์ ศุภตรัยวรพงศ์, อำนวย แสงไชยา และ ประภาพร ศุภตรัยวรพงศ์. (2562). การสร้างสรรค์จิตรกรรม: รูปและสัญลักษณ์ในวิถีชีวิตชนบท. **วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, 11(2), 156-179.
- ภัตตินันท์ สายนาคน และ รัชนิกร ทองสุคติ. (2556). ดอยวามีมีดีมากกว่ากาแฟแฟ้มชุ่มชื้นชุมชนเข้มแข็งเสริมแรงพัฒนาเด็กพิการ. **วารสาร Sikkhana**, 6(7), 1-15.
- รณภพ เตชะวงศ์. (2565). การทดลองกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมจากแนวคิดความหมายอันไม่สิ้นสุด. **วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, 14(1), 113-132.
- วรรณลพ มีมาก. (2565). การสร้างสรรค์งานจิตรกรรม ชุด มายาคติจากความงามของมนุษย์ในพระพุทธศาสนา: มุมมองจากหญิงวัยรุ่นตอนปลาย. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 14(2), 1-27.
- สุพัฏฐา กุลธิณี, อนุชิต โรจนชีวินสุกร และ สมพร ชูสุวรรณ. (2564). การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมชุดบรรยากาศแห่งความสุขในวิถีชาวนาอีสาน. **วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**, 18(3), 245-253.
- อัศวิน โรจน์สง่า, กิตติกรณ์ นพุดมพันธ์, วารุณี หวัง และ จารุวรรณ ขำเพชร. (2563). พื้นที่ทางวัฒนธรรมในเขื่อนไทยอุบล บ้านคลองน้ำใส จังหวัดสระแก้ว. **วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, 21(2), 177-189.
- เอกชัย วรรณแก้ว และ จิระพัฒน์ พิตร์ปรีชา. (2565). การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม: ชุด “ความฝันที่เติมเต็ม”. **วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร**, 5(4), 141-152.